

عنوان:

پنومونی

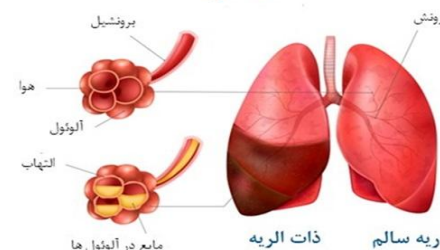
پنومونی چیست؟

پنومونی یا ذات‌الریه یک عفونت در ریه‌هاست که می‌تواند توسط باکتری‌ها، ویروس‌ها یا قارچ‌ها ایجاد شود. این بیماری موجب التهاب کیسه‌های هوایی (آلئونول‌ها) می‌شود و گاهی آلئونول‌ها از مایع یا چرک پر می‌شوند که باعث اختلال در تنفس می‌گردد.

پنومونی (ذات‌الریه) عفونتی است که کیسه‌های هوایی یک یا هر دو ریه را ملتهب می‌کند. کیسه‌های هوا ممکن است با مایع یا چرک (مواد چرکی) پر شود و باعث سرفه همراه با خلط یا چرک، تب، لرز و مشکل در تنفس شود. ارگانیزم‌های مختلفی از جمله باکتری‌ها، ویروس‌ها و قارچ‌ها می‌توانند باعث ذات‌الریه شوند.

پنومونی می‌تواند از شدت خفیف تا تهدیدکننده زندگی متغیر باشد. این بیماری برای نوزادان و کودکان خردسال، افراد بالای ۶۵ سال و افرادی که مشکلات سلامتی دارند یا سیستم ایمنی ضعیفی دارند بسیار جدی است. در حقیقت ذات‌الریه عفونتی است که کیسه‌های هوایی (آلئونول) ریه شما را ملتهب می‌کند. کیسه‌های هوا ممکن است پر از مایع یا چرک شوند و علائمی مانند سرفه، تب، لرز و مشکلات تنفسی ایجاد کنند.

ذات‌الریه

علل شایع

- باکتریایی: شایع‌ترین علت
- ویروسی: ویروس آنفلوآنزا، کروناویروس، RSV و...
- قارچی: بیشتر در افراد با سیستم ایمنی ضعیف.
- آسپیره شدن مواد خارجی: ورود غذا، استفراغ یا مایعات به ریه.

علائم ابتلا به پنومونی

علائم و نشانه‌های ذات‌الریه بسته به عواملی مانند نوع میکروب، عامل عفونت و سن و سلامت کلی شما از خفیف تا شدید متفاوت است. علائم و نشانه‌های خفیف اغلب شبیه علائم سرماخوردگی یا آنفلوآنزا هستند، اما طولانی‌تر هستند. علائم و نشانه‌های ذات‌الریه ممکن است شامل موارد زیر باشد:

درد قفسه سینه هنگام نفس کشیدن یا سرفه
سردرگمی یا تغییرات در آگاهی ذهنی (در بزرگسالان ۶۵ سال و بالاتر)
سرفه که ممکن است خلط ایجاد کند
خستگی
تب، تعریق و لرز
دمای بدن کمتر از حد طبیعی (در بزرگسالان بالای ۶۵ سال و افراد با سیستم ایمنی ضعیف)
حالت تهوع، استفراغ
اسهال

تنگی نفس نوزادان و نوزادان ممکن است هیچ علامتی از عفونت نشان ندهند. یا ممکن است استفراغ کنند، تب و سرفه داشته باشند، بیقرار یا خسته و بدون انرژی به نظر برسند، یا در تنفس و غذا خوردن مشکل داشته باشند.

علل ابتلا به پنومونی

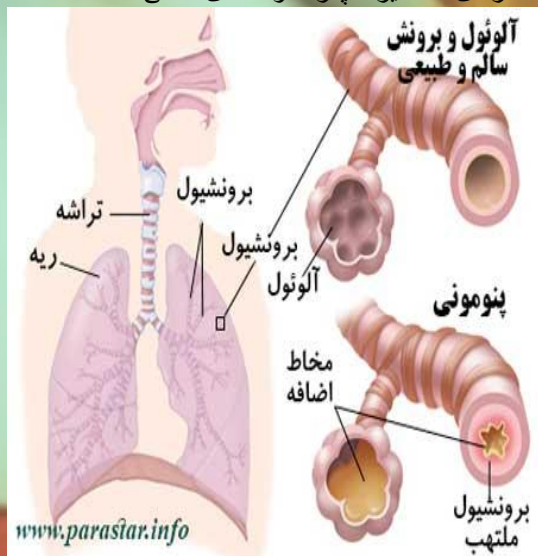
بسیاری از میکروب‌ها می‌توانند باعث ذات‌الریه شوند. شایع‌ترین آنها باکتری‌ها و ویروس‌هایی هستند که در هوایی که تنفس می‌کنیم وجود دارند. بدن شما معمولاً از ورود این میکروب‌ها به ریه‌ها جلوگیری می‌کند. اما گاهی اوقات این میکروب‌ها می‌توانند بر سیستم ایمنی شما غلبه کنند، حتی اگر سلامتی شما به طور کلی خوب باشد. ذات‌الریه بر اساس انواع میکروب‌هایی که باعث آن می‌شوند و محل ابتلا به عفونت طبقه‌بندی می‌شود.

دلایل ایجاد بیماری پنومونی:

- پنومونی می‌تواند به دلایل مختلفی ایجاد شود، از جمله:
1. عفونت باکتریایی (مانند استرپتوکوک پنومونیه، هموفیلوس آنفلوآنزا و استافیلوکوکوس اورئوس)
 2. عفونت ویروسی (مانند ویروس آنفلوآنزا، کروناویروس‌ها از جمله SARS-CoV-2، و ویروس RSV در کودکان)
 3. عفونت قارچی (مانند قارچ کاندیدا، آسپرژیلوس و کریپتوکوکوس)
 4. پنومونی ناشی از آسپیراسیون (ورود غذا، مایعات یا استفراغ به ریه‌ها)

عوامل خطر:

- افرادی که بیشتر در معرض خطر ابتلا به بیماری پنومونی هستند عبارتند از:
- افراد مسن (بالای ۶۵ سال)
 - کودکان خردسال (به ویژه زیر ۵ سال)
 - کسانی که سیستم ایمنی ضعیفی دارند (مانند بیماران مبتلا به HIV، کسانی که شیمی‌درمانی می‌شوند یا تحت پیوند عضو قرار گرفته‌اند)
 - افراد سیگاری
 - مبتلایان به بیماری‌های مزمن ریوی (مانند COPD و آسم)
 - افرادی که اخیراً دچار عفونت‌های تنفسی شده‌اند

علائم پنومونی

- تب، لرز و تعریق
- سرفه (گاهی همراه با خلط چرکی یا خونی)
- درد قفسه سینه (خصوصاً هنگام تنفس عمیق یا سرفه)
- تنگی نفس و تند شدن تنفس
- خستگی شدید و ضعف
- کبودی لب‌ها و ناخن‌ها در موارد شدید

عوامل خطر

- سن بالا (بیش از ۶۵ سال) یا کودکان خردسال
 - بیماری‌های مزمن قلبی، ریوی یا کلیوی
 - ضعف سیستم ایمنی (دیابت، ایدز، مصرف کورتون، طولانی مدت مانند داروهای روماتیسم)
 - سیگار و مصرف الکل
 - بستری طولانی مدت در بیمارستان
- عوارض ابتلا به پنومونی چیست؟**
- حتی با درمان، برخی از افراد مبتلا به پنومونی، به ویژه آنهایی که در گروه‌های پرخطر قرار دارند، ممکن است عوارضی را تجربه کنند، از جمله:
- حضور باکتری در جریان خون (باکتریمی)؛** باکتری‌هایی که از ریه‌های شما وارد جریان خون می‌شوند می‌توانند عفونت را به سایر اندام‌ها منتقل کنند و به طور بالقوه باعث نارسایی اندام شوند.

- دشواری در تنفس:** اگر دات الریه شما شدید است یا بیماری‌های مزمن زمینه‌ای ریه دارید، ممکن است در تنفس اکسیژن کافی مشکل داشته باشید. ممکن است نیاز به بستری شدن در بیمارستان و استفاده از دستگاه تنفس (تهویه) در حین بهبود ریه داشته باشید.
- تجمع مایع در اطراف ریه‌ها (افیوژن پلور):** ذات الریه ممکن است باعث ایجاد مایع در فضای نازک بین لایه‌های بافتی شود که ریه‌ها و حفره قفسه سینه (پلور) را پوشانده است. اگر مایع عفونی شود، ممکن است لازم باشد آن را از طریق لوله قفسه سینه تخلیه کنید یا با جراحی خارج کنید.
- آبسه ریه:** اگر در یک حفره در ریه چرک ایجاد شود، ممکن است به آبسه ریه منتهی شود.

روش‌های تشخیص

- معاینه بالینی (صدای غیرطبیعی ریه با گوشی)
- تصویربرداری قفسه سینه (X-Ray) یا سی تی اسکن ریه
- آزمایش خون (افزایش گلبول سفید)
- کشت خلط و آزمایش میکروبی

درمان

- آنتی‌بیوتیک‌ها:** در موارد باکتریایی (مثل آموکسی‌سیلین، ماکرولیدها، سفالوسپورین‌ها).
- داروهای ضد ویروس:** در موارد ویروسی (مانند آنفلوآنزا یا COVID-19).
- داروهای ضد قارچ:** در موارد قارچی.
- اقدامات حمایتی:**
 - مصرف مایعات فراوان
 - استراحت کافی
 - تب‌برها (مثل استامینوفن)
 - اکسیژن‌تراپی در موارد کمبود اکسیژن
 - بستری در بیمارستان در موارد شدید

عوارض احتمالی

- آبسه ریه
- تجمع مایع در پرده جنب (پلورال افیوژن)
- سپسیس (عفونت گسترده خون)
- نارسایی تنفسی

پیشگیری

- واکسیناسیون: واکسن پنوموکوک، واکسن آنفلوآنزا
- شستشوی مکرر دست‌ها
- ترک سیگار
- استفاده از ماسک در محیط‌های پرخطر
- تغذیه سالم و تقویت سیستم ایمنی

چه زمانی باید به پزشک مراجعه کرد؟

تب بالای ۵/۳۸ درجه همراه با لرز
تنگی نفس شدید یا نفس‌نفس زدن
درد شدید قفسه سینه
سرفه همراه با خلط خونی یا چرکی زیاد

جمع‌بندی:

پنومونی یک بیماری قابل درمان است، اما در صورت بی‌توجهی می‌تواند خطرناک و حتی مرگ‌آور باشد. تشخیص زودهنگام و درمان مناسب، کلید پیشگیری از عوارض جدی آن است.

منبع:

برونرو سودارث-پرستاری داخلی جراحی (بیماری‌های تنفس)

بخش داخلی

تهیه کننده: سعیده اعظم پور